

යථාභූතං කපුණුදස්සනං

යථාභූතං කතෘණාදස්සනං

ප්‍රථම මුද්‍රණය :- 2014 දෙසැම්බර්

ධර්ම දානයකි

නොමිලයේ බෙදාදීම පිණිසයි.

පොත පිළිබඳ සියලු විමසීම් :

කේ. දයානන්ද

දුරකථන අංක : 077 7 665 198

මුද්‍රණය :

නෙත්විත් ප්‍රින්ටර්ස්

“දළඳා සෙවනේ අපි” පදනම,

ගැටඹේ හන්දිය,

මහනුවර

දුරකථන : 081 2 386 908

ප්‍රණානුමෝදනාව

සසර ගමන බොහෝ දුක් සහිතය.

ජරා, ව්‍යාධි, මරණයනට නිරතුරුවම මුහුණ දෙමින් සෝ ලතවුල් දරා ගනිමින් මේ වෙහෙසවන්නේ කුමක් සඳහා ද?

තුන් ලෝක තලයේ ම සත්වයන් දවමින්, තවමත් නැගෙන මේ මහා දුක් ගිහි කඳු නිවා දමන්නට ඇති එකම ජල ධාරාව නම් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළ නිව්‍යාණ සංඛ්‍යාත ශ්‍රී සද්ධම්මයම බව වටහා ගෙන සිටියේ වී නමුත්,

සැබෑම වූ ධර්මය අසාගත නොහැකිව,

නිවන යනු කුමක් දැයි වටහා ගත නොහැකිව,

යා යුතු මග හසර නොදැන, අන්ධකාරයේ මං මුලාවී සිටී අප හට පහත් ආලෝකයක් වෙමින්, යා යුතු නිවැරදි ඉසව්ව පෙන්වා දුන්නේ අති පූජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේ ය.

උන්වහන්සේ වෙතින් අප හට ලැබුන මේ සදහම් පණිවිඩය තවත් බොහෝ කාලයක් පවතිනු පිණිස ධර්ම ග්‍රන්ථ ලෙස මුද්‍රණය විය යුතු බව අප අදහස් කළෙමු.

එහෙත් :

ඒ කටයුත්ත සඳහා ස්වාමීන් වහන්සේගේ කැමැත්ත ලබා ගැනීම පහසු වූයේ නැත.

උන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ ධර්මය දැනගන්නට නම් ත්‍රිපිටකයම පරිශීලනය කළ යුතු බවය. වෙනත් පොත් පත් නොව හැමවිටම පෙළ දහම කියවීමට වඩාත් උත්සාහවත් විය යුතු බවය. එසේ නමුත් එකවරම පෙළ දහම කියවා වටහා ගන්නට අපහසු අප වැනියනට ඊට උපකාරී පිණිස ස්වාමීන් වහන්සේගේ දහම් විවරණ තුළින් ලැබෙන පිටුවහල නිසාම මේ දේශන ලිඛිත මාධ්‍යයට නැංවීමේ අවශ්‍යතාවය අප අවධාරණය කළ විට, ඒ සඳහා ස්වාමීන් වහන්සේ අවසරය ලබා දුන්නේ නිහඬ, කාරුණික සිනාවකිනි.

එම අවසරය මත ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් දේශිත සදහම් දේශනා කිහිපයක්ම ධර්ම ග්‍රන්ථ ලෙස එළිදැක්වීමට පසුගිය කාලය තුළ අප කටයුතු කළෙමු.

එම කටයුතු වල දී අපට මහත් සේ සහයෝගය දැක් වූ අපගේ හිතවත් එච්.එම්. බණ්ඩාර හේරත් මහතා පසුගිය දා අප අතරින් විශෝ විය. ඔහු වෙනුවෙන් ප්‍රණානුමෝදනය කරනු පිණිසම, 2014 ඔක්තෝබර් මාසයේ ලබුනෝරුව කන්ද ආරණ්‍ය සේනාසනයේ කඩින පින්කම වෙනුවෙන් සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් කරන ලද දේශනය පොතක් ලෙස සකස් කරන්නට අප අදහස් කළෙමු.

ඒ සඳහා අවසරය ලබා දෙමින් සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේ මතක් කළේ එම දේශනයේ මුල් කොටස එනම් සසර බිය ගැන සදහන් වන කොටස ඉවත් කර ත්‍රිපරිවට්ටය හා ද්වාදසාකාරය පිළිබඳව කරන ලද දේශනය පමණක් ලිඛිතව සකස් කිරීම වඩා සුදුසු බවය.

‘යථා භූතං ඤාණා දස්සනං’ නම් වූ මෙම දහම් ග්‍රන්ථය එළි දැක්වෙන්නේ ඒ අනුවය.

මෙම ධර්ම දානමය කුසලය පළමුව පූජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේට අනුමෝදන් කරමු. ගැඹුරු සදහම් අරුත් තව තවත් උන්වහන්සේට අවබෝධ වේවා!

මේ කළුණ වැට බොහෝ කාලයක් පවත්වන්නට කායික,
මානසික සුවපත් භාවය ලැබේවා!
සුවසේ ඕසය තරණය කෙරේවා!

එච්.එම්. බණ්ඩාර හේරත් මහතාට මෙම ධර්ම දානමය කුසලය අනුමෝදන් කරමු.

ධම් ගුණ්ථ මුදුණා බරපතට දායකත්වය ලබා දෙමින් එතුමන් පැවසූ වදන් මෙහි දී අපට සිහිපත් වෙයි.

“ගේ ගිහිගන්න කොට එළියට දාන භාජන තමයි ඉතුරු වෙන්නේ”

‘ආදිත්තස්මිං අගාරස්මිං යං නිහරති භාජනං තං තස්ස හොති අත්ථාය නො ව යං තස්ස ඩය්හති’

- ගෙය ගිහිගත් කළ ගෙහිමියා යම් භාජනයක් බැහැර කෙරේද, එය ඔහුට ප්‍රයෝජනය පිණිස වෙයි. යමක් එහි දැවේද, එය ප්‍රයෝජනය පිණිස නොවේ.

‘එවමාදිපිතො ලොකො ජරාය මරණොන ව,
නිහරෙට්ඨ දානෙන දින්නං හොති සුනිහතං.’

- මෙසේ ලෝ වැසි තෙමේ ජරායෙන් හා මරණයෙන් ද ඇවිළ ගන්නා ලද්දේය. එහෙයින් දානයෙන්ම බැහැර කරන්නේ ය. දෙන ලද්ද මැනවින් බැහැර කරන ලද්දේ වෙයි.

(සංයුක්ත නිකාය - ආදිත්ත වර්ගය - ආදිත්ත සූත්‍රය.)

අප විසින් කරන ලද සියලුම කුසල් උපනිශ්‍රය වීමෙන් එතුමන් හට මතුයෙහි ද, කළුණ මිතුරු වැට හමුවේවා!

ශ්‍රී සද්ධම්ම සචන ගැටේවා!

උතුම් වූ නිථාණාවබෝධයම වේවා!

කලකෂා මිත්‍ර ඇසුරෙන්, සද්ධම්ම ශ්‍රවණයෙන් පූරණය විය යුතු සත්‍ය ඥානය සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේ අප හට ලබා දී ඇත. යෝනිසෝ මහසිකාරය ද, ධම්මානුධම්ම පටිපදාව ද යන කෘතෘ ඥානය සපුරා ගැනීම අප සතු කාර්යකි.

යා යුතු මඟ පෙන්වා දුන් පසුව ද, එකඳු පියවරක් හෝ නොඔසොවා සිටියහොත් කිසිදුක අපි ගමන යන්නමෝ නොවෙමු.

ඉදින් ගමන අරඹමු.

අසා දැනගත් මාර්ගයේ පියවරින් පියවර ඉදිරියට ම යන්නට මෙම ධම් දානමය කුසලය ඔබට ද, අපට ද ශක්තියක්, බෙදියයක්ම වේවා!

තෙරුවන් සරණයි!

හමොතස්ස හඟවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 හමොතස්ස හඟවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 හමොතස්ස හඟවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

‘යතො ච බො මෙ නික්ඛවෙ ඉමෙසු චතුසු
 අරියසච්චෙසු ඵලං තිපරිවර්ටං ද්වාදසාකාරං
 යථාභූතං ඤාණදස්සනං සුචිසුද්ධං අහෝසි’ති.

අපි හැමෝම දන්නවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත්වෙලා ඉස්සර වෙලාම ලෝකයට දේශනා කළ ධම්මචක්කපචත්තන සූත්‍රය. ඒ සූත්‍රයේ තථාගතයන් වහන්සේ පැහැදිලිවම දේශනා කරනවා,

‘ඵලං තිපරිවර්ටං ද්වාදසාකාරං යථාභූතං ඤාණ දස්සනං න සුචිසුද්ධං අහෝසි, නෙවනාවාහං නික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බමකෙ සස්සමණා බ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙව මනුස්සාය අනුත්තරං සම්මා සම්බෝධං අභිසම්බුද්ධො පච්චඤ්ඤාසිං.’

“මහණෙනි, යම්තාක් කල් මම වට්ට තුනකින් යුක්ත මේ ධර්මාචාර්‍ය හතර ආකාරයෙන් වැඩිලා, දොළොස් ආකාර වූ ධර්මාචාර්‍ය ඇත්ත ඇති හැටියේ දැකලා ඥාන දර්ශනය සම්පූර්ණ නොවුන ද, ඒ තාක් කල් මම දෙවියන් සහිත වූ, මරුන් සහිත වූ, ඛණ්ඩ සහිත වූ සත්ව ලෝකයෙහි ද මහණ ඛණ්ඩාණන් සහිත වූ දෙව් මිනිසුන් සහිත වූ ප්‍රජාවෙහි ද අනුත්තර වූ සමයක් සම්බෝධය අවබෝධ කළෙමි පිළින නොකළෙමි.”

යම් කලෙක සත්‍ය ඥානය, කෘත්‍ය ඥානය, කෘත ඥානය කියන මේ තුන් ඥානය දුක්ඛ, සමුද, නිරෝධ, මාගී කියන සත්‍ය සතරෙහි බහාලා මැනවින් දැක්කද, අවබෝධ කළාද, අවබෝධ වුනාද, ඵලා මම දෙව් මිනිසුන් සහිත ලෝකය තුළ සම්මා සම්බුද්ධයි කියලා ලෝකයට ප්‍රකාශ කළා කියලා දේශනා කළා.

කුමක්ද මේ තිපරි වර්ටය?
 සත්‍ය ඥානය
 කෘත්‍ය ඥානය
 කෘත ඥානය

කුමක්ද මේ ද්වාදසාකාරය ?
 දුක්ඛ සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය
 සමුදය සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය
 නිරෝධ සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය
 මාගී සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය

දක්ඛ සත්‍යයේ කෘත්‍ය ඥානය
සමුදය සත්‍යයේ කෘත්‍ය ඥානය
නිරෝධ සත්‍යයේ කෘත්‍ය ඥානය
මාගී සත්‍යයේ කෘත්‍ය ඥානය

දක්ඛ සත්‍යයේ කෘත ඥානය
සමුදය සත්‍යයේ කෘත ඥානය
නිරෝධ සත්‍යයේ කෘත ඥානය
මාගී සත්‍යයේ කෘත ඥානය

මෙසේ මේ තිපරි වට්ටිය නැත්නම් වට්ටි තුන දක්ඛ, සමුද, නිරෝධ, මග්ග කියන සත්‍ය සතරෙහි ලා ඇති කරගන්නා වූ නුවණ මතයි පින්වතුනි, මේ සසර දුක අවසන් කර ගැනීමේ හැකියාව තියෙන්නෙ.

මම මේ ටික මතක් කළේ, මෙහෙම මාතෘකා කළේ කිසියම් කාරණාවක් නිසයි. වත්මන් යුගය දිනා බලනකොට ඇත්තටම සසර දුකින් එතෙර වෙන්න උත්සාහවත් වෙන, වෙර වීරිය වඩන පින්වතුන් බොහෝයි. ඒ බොහෝ වූ පිරිසට උපකාරී පිණිස යමක් කියන්නට මට උවමනායි. ‘මොනවා හරි දෙයක්’ කිරීමට වඩා වටිනවා, මොකක්ද කළ යුත්තේ කියලා දැනගන්න එක. එහෙම දැනගෙන යමක් කරන්න. නොදැන යමක් කිරීම නිෂ්ඵලයි කියන කාරණාව තේරුම් ගත යුතුයි.

මම එහෙම මතක් කළේ, සමහර විටෙක මේ පින්වතුන්,

බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනා කළේ මොකක්ද?

නිවන කියන්නේ මොකක්ද?

ඒ සඳහා ප්‍රතිපදාව මොකක් ද?

ඔය මුතුන් දන්නෙ නැහැ. හැබැයි නිවන් දැකින්න ඕන කියන අදහස තියෙනවා. ඒ අදහසින් මං ගාවට ඇවිල්ලා තමන්ට වැටහෙන දේ කියනවා.

“ස්වාමීන් වහන්ස, සසර ගමන දුකයි. නිවන් දැකින්න මට කමටහනක් දෙන්න.”

ඉතින් මමත් කියනවා,

“හා, හොඳයි එහෙනම් ආනාපාන සති භාවනාව වඩන්න,”

කියලා ඒක කරන හැටි කියලා දෙනවා. නැත්නම්,

“අපි මෙෙත්‍රී භාවනාව වඩමු”

කියලා මෙෙත්‍රී භාවනාව කියන්නෙ මොකක්ද? ඒක වඩන්නෙ කොහොමද කියලා ඒකත් කියලා දෙනවා. එක්කො අසුභ භාවනාව කියලා දෙනවා. ඔහොම භාවනාවක් පනවනවා. මමත් කියනවා. ඒ පින්වතුනුත් කරනවා.

දැන් කරන්න, කරන්න ඒ පින්වතුන්ගේ ප්‍රශ්න ලිහෙනවා නෙවෙයි වැඩිවෙනවා.

“ස්වාමීන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේ කියපු විදියට මම භාවනා කළා. දැන් මේ වගේ තත්ත්වයක් තියෙන්නේ ඊළඟට මම මොකද කරන්නේ.”

ඔන්න තව ටිකක් මට කියලා දෙන්න වෙනවා.

“දැන් මෙහෙම කරන්නකො.”

ආයෙත් ටික දවසකින් එයි.

“ඒ ටිකත් කළා ස්වාමීන් වහන්ස, ඊළඟට මොකද කරන්නේ”

හැමදාම ප්‍රශ්න පිට ප්‍රශ්න එනවා මිසක ප්‍රශ්න ලිහෙන්නේ නැහැ.

අනිත් එක මාගීය වඩන්න තමන් සුදුසු ද කියලා බලන්න. මාගීය වඩන්න කියලා යමක් තමන්ට ලැබුනේ කොහොම ද කියලා බලන්න.

මාගීය කියන්නේ උත්තරයක්. යමක් ගවේෂණය කරලා ලැබෙන්න ඕන උත්තරයක්. ගණනක් හදන්න සූත්‍රය ආදේශ කරපු ක්‍රමය වැරදියි. ඒත් උත්තරේ හරි නම්? එතකොට තේරෙනවා කොපි කරලා කියලා.

ඒ වගේ ධර්මය හරියට තේරුම් ගන්නේ නැති වුනහම දුක නිවෙහ මග වෙනුවට දුක වැඩිවෙන තවත් මගක් හම්බවෙලා. ඒ නිසා අපි පොඩ්ඩක් කතා කරලා බලමු. ඇත්තටම ධර්මයේ යෙදෙන්න ඕන කෙනා මුලින්ම ඇති කර ගන්න ඕන මොකක්ද? ඊට පස්සේ කරන්න ඕන මොකක්ද කියන කාරණාව හොඳට පැහැදිලි කරගන්න ඕන.

අපි බලමු මොකක්ද මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ නිපර් වර්ටය කියලා. ඒක කොහොමද සතර ආකාරයකින් යෙදුනේ. කොහොමද කාරණා දොළහක් වුනේ කියලා බලමු.

එතනදි මුලින්ම තියෙනවා සත්‍ය ඥානය. තමා තුළ ඇති කර ගත යුතු පළවෙනිම දේ තමයි සත්‍ය ඥානය. සත්‍ය ඥානය ඇති කර ගන්න වෙන්නේ කළයාණ මිත්‍ර ඇසුරෙන්, පරතෝක්ෂෝෂයෙන්, කළයාණ මිත්‍ර ඇසුරටම තව පැත්තකින් කියනවා පරතෝක්ෂෝෂය. කළයාණ මිත්‍ර ඇසුර, සද්ධර්ම ශ්‍රවණය කියන්නෙන් ඒකමයි.

සත්‍ය ඥානය කියන එක තනියම උපදවා ගන්න කෙනෙක් සම්මා සම්බුද්ධ හෝ පටිච්ච බුද්ධ කියනවා. ඊට මෙහා කෙනෙකුට තනියම උපදවා

ගන්න බැහැ. කළාණා මිත්‍ර පරම්පරාවෙන් ශ්‍රැතමය ඥානයෙන් අහලා සත්‍ය ඥානය ලබා ගත යුතුයි. ඥානය කියන්නේ නුවණ. මොකක්ද සත්‍යය පිළිබඳ නුවණ.

මේ දැක

මේ දැක ඇතිවුණේ මෙන්න මෙහෙමයි.

මේ දැක නැති තැන.

දැක නැති කරන මාර්ගය මෙන්න මේකයි කියලා කළාණා මිත්‍ර ඇසුරෙන්, සද්ධම් මුවණය තුළින් අහලා දැනගත්ත ශ්‍රැතමය ඥානයෙන් සත්‍යය, සත්‍ය ආකාරයෙන් හඳුනාගත යුතුයි. දැනගත්තට පස්සෙ තමයි තමන්ට යමක් කරන්න හම්බවෙන්නේ. කෘත්‍ය ඥානය. ඔන්න ඕක තමයි භාවනාව නැත්නම් මාර්ගය. කරන්න හම්බවෙන්නේ ඊට පස්සෙ.

දැන් සත්‍ය ඥානය මං ගාව, කෘත්‍ය ඥානය ඔය පින්වතුන් ගාව, අර මුලින් කිවුව කුමයෙදි ඔය පින්වතුන් කමටහනක් ඉල්ලගන්න ආවා. දැන් මම තමයි දහම ඔක්කොම දන්නේ. සත්‍ය ඥානය මං ගාව තියෙනවා. මගෙන් කමටහනක් ඉල්ලුවා. මම කමටහන දන්නා. දැන් කෘත්‍ය ඥානය ඔය පින්වතුන් ගාව.

ඔය පින්වතුන්ට සත්‍ය ඥානය නැහැ.

මට කෘත්‍ය ඥානය නැහැ.

මෙහෙම දහමක් වැඩෙනවද? වඩන්න පුළුවන්ද?

මුලින්ම කලාණා මිත්‍ර ඇසුර, සද්ධම් මුවණය කියන දෙකෙන් අපිට ලැබෙන්න ඕන සත්‍ය ඥානය. මේ දැක, මේ විදියට කටයුතු කළොත්, හැසිරුනොත් තමයි දැක ඇතිවෙන්නේ, මේ දැක ඇතිවෙන්න හේතුව කියලා අහගත්තහම, මෙන්න මේ හේතුව නැති කළහම තමයි දැක නැත්තේ. ඒ දැක නැති තැන මෙහෙම හඳුන්වනවා කියලා දක්බ නිරෝධයත් දැනගත්තහම, ඒ නිවීම සාක්ෂාත් කරගන්න මාර්ගය නැත්නම් කුමය මෙන්න මේ විදියට කිරීමයි කියලා ශිල, සමාධි, ප්‍රඥා ත්‍රි ශික්ෂාවන් අහගත්තහම ඔන්න දැන් සත්‍ය ඥානයක් තියෙනවා ඔය පින්වතුන්ට.

ඊට පස්සෙ ශිලයක පිහිටලා, සමථ කමටහනකින් සිත වඩමින් නුවණින් විදර්ශනා කරනවා. මාර්ගය වඩලා, නිරෝධය සාක්ෂාත් කරලා, සමුදය දුරු කරලා, දැක පිරිසිඳ දකිනවා කියන කාරණාව සිද්ධ වෙත විදියට ඔය පින්වතුන් කටයුතු කළ යුතුයි.

දුක පිරිසිඳු දකිනවා, සමුදය දුරු කරනවා. නිරෝධය සාක්ෂාත් කරනවා මේ විදියට කරලා කියලා කළ යුතු විදිය දැනගෙන දැන් කරනවා. කරන කොට කිරීමේ නුවණ එනවා. කිරීමේ නුවණ ආවා කියන්නේ. නුවණ ඇතුළෙන් වැඩක් කරවනවා.

අනුවණකමත්, කෙලේසයත් හැම වෙලේම වැඩක් කරවනවා. කෙලේසය කියන එක මනසේ යෙදුනහම නිකම්ම රාග, ද්වේෂ, මෝහ සිතිවිල්ලක් විතරක් වෙන්නේ නෑ. එක්කො සතෙක් මරවනවා, එක්කො හොරකම් කරවනවා. එක්කො කාමයෙහි වරදවා හැසිරවනවා, එක්කො බොරු කියවනවා. එක්කො රහමෙර පානය කරවනවා. නැත්නම් නිංසාවක් කරවයි, පීඩාවක් කරවයි, ඒ විදියට හැම වෙලේම තමන්ට යමක යොදවලා, යමක් කරලා කෙලෙස් වලින්. දුරුවා වෙනුවෙන් කටයුතු කරනවා කියයි. රස්සාවට යනවා කියයි, ගෙයක් හඳුනවා කියයි. කෙලේසයෙන් යමක් කරවලා, යොදවලා හැම වෙලාවෙම අපිට.

මේ කෙලේසයේ ස්වභාවය තමයි ලෝකයක් හඳුනවා. ලෝකයක් හඳුනවා කිව්වම පිළිම ටිකක් තිබ්බා වගේ තියෙනවා හෙවෙයි. ඒ වගේ නුවණ කියන එක පීච්චේ වුනහම ඒකෙනුත් වැඩක් කරවනවා. කෘත්‍ය ඥානය පීච්චේ වුනහම දුක පිරිසිඳු දක්වනවා. සමුදය දුරු කරවනවා. නිරෝධය සාක්ෂාත් කරවනවා. මග වඩවනවා. ඒ සඳහා සිතනවා, ඒ සඳහා කියනවා, ඒ සඳහා කටයුතු කරනවා, ඒ සඳහා ඉන්න ගෙයක් හඳුනවා. ඒ සඳහා කටයුතු කරන්න පිණිසපානෙ යනවා කියන තැනකින් මේ වගේ යහපත් අරමුණකින් පීච්චේවන තව කෙනෙක් හඳුනවා.

මුලින් කෙලෙස් නිසා කාමය කියන කාරණාව හඳුලා කෙනෙක් හඳුනවා. දැන් නෙක්කම්මය හඳුලා පුද්ගලයෙක් හඳුනවා. ඔය පින්වතුන් හිතාගෙන ඉන්නේ 'පෙර නොතිබීම හටගෙන ඉතුරු නැතුවම නැතිවෙනවා' කියලා මෙහෙහි කරන එක වෙනමම එකක්. 'මං' වෙනම එකක් කියල ද? ඔය නුවණ නැතිකමේ ලක්ෂණයක්. නුවණ කියන එක පීච්චේ වුනහම වෙන්නේ කෙනෙක්ව ඒ විදියට පීච්ච කරන එක.

කෙලේසය පීච්චේ වුනහම ඒ විදියට පීච්ච වෙන පුද්ගලයෙක් හැදුවා වගේ, නුවණ කියන එක පීච්චේ වුනහම ඒ විදියට පීච්ච වෙන පුද්ගලයෙක් හඳුනවා. ඒ වගේ කෘත්‍ය ඥානය නැත්නම් කිරීමේ නුවණ කියන එක යෙදුනහම ඔය පින්වතුන් මාගීයෙ යෙදෙනවා. කෘත ඥානය කියන්නේ කරලා අවසන්.

මෙතෙන්දි මට තේරුම් කරලා දෙන්න ඕන විශේෂ දෙයක් තියෙනවා. අපි බොහෝ දෙනෙක් අදහස් කරගෙන ඉන්නවා, මාර්ගයෙ ගියාම ඵලය සාක්ෂාත් කරන්න පුළුවන් කියලා. අපි දැනගෙන ඉන්නේ, දන්නේ, හිතන්නේ එහෙමයි. ඒක වරදක් නෑ. ඒක හරි.

නමුත් අමතක කරන්න එපා. මාර්ගය නිසා ඵලය ඉපදුනා වගේම, ඵලය නිසයි මාර්ගය ඉපදුනේ කියන එකත් අමතක කරන්න එපා කියලා මතක් කරනවා. මොකද ඒ නුවණ තමයි සත්‍ය ඥානයෙන් ලැබෙන්නේ. සත්‍ය ඥානයෙන් ලැබෙන පණිවිඩය ඒකයි. මාර්ගය නිසා ඵලය උපදිනවා වගේම ඵලය නිසයි මාර්ගය උපදින්නේ කියලා මම කිව්වහම ඔය පින්වතුන්ට ප්‍රශ්නයක් වෙන්න ඇති.

මාර්ගය කියන එක උපදින්න හේතු වුනේ යමක් ද, උපන් මාර්ගයෙ ගියාම ලැබෙන්නේ ඒ දේමයි. අපි උපමාවක් කළොත් පින්වතුන්ට නුවරට ද යන්න ඕන යාපනේට ද යන්න ඕන කියන තැනට සාපේක්ෂවයි මාර්ගය කියන එක තියෙන්නේ. මුලින්ම පින්වතුන්ට ඕන වෙන්නේ ඵලය, කෙළවර.

මට යන්න ඕන නුවරට.

මට යන්න ඕන යාපනයට.

නුවරට නම් යන්න ඕන ඒකට පාර මේ.

යාපනයට නම් යන්න ඕන ඒකට පාර මේ.

ඊට පස්සෙ ඒ පාරේ ගියාම පින්වතුන්ට නුවර හෝ හම්බවෙන්නවා, යාපනය හෝ හම්බවෙන්නවා. හැබැයි මතක තියාගන්න ඒ ඵලයම තමයි උදව්වුනේ මාර්ගය උපදින්නත් කියන කාරණය.

යාපනය කියලා තැනක් තිබුන හින්දයි, යාපනයට යන පාර මොකක්ද කියන එක හොයන්න අවස්ථාවක් අපට යෙදුනේ. ඒ පාරේ ගියාමයි යාපනය කියන එක හම්බවුනේ. යාපනයට යන පාරේ ගියාම යාපනය නගරය හම්බවෙන්නවා. මාර්ගයෙ ගියාම ඵලය හම්බවෙන්නවා. හැබැයි ඒ ඵලයම නෙවෙයිද මාර්ගය හොයා ගන්නත් අපිට මුල්වෙලා තියෙන්නේ.

යාපනේට යන පාර කොතේද කියලා අහලා පාර හොයා ගන්නා මිසක තැනක් නොකියා පාර අහගන්න පුළුවන්ද? නැත්නම් පාරක් ගැන අහන්නේ නැතුවම දැනගත්තද? ඒ වගේ නිවන නම් මේ මාර්ගය, ඒ මාර්ගයෙන් ඇතිවෙන ඵලය ද නිවන නම් ඒ නිවනට පාර මෙන් මේකයි කියන උත්තරේ ලැබෙනවා සත්‍ය ඥානයෙන්. සත්‍ය ඥානය කියන්නේ පින්වතුන්ට ඵලය පෙන්වලා එතෙන්නට යන මාර්ගය හම්බවෙන තැන. ඊට පස්සෙයි මාර්ගයෙ යන්න පුළුවන්.

කෘත්‍ය ඥානය කියන්නේ මාර්ගය යන එක. මාර්ගය හම්බවුණේ නැත්නම් කොහොමද මාර්ගය යන්නේ. ඉස්සෙල්ලාම අපිට මාර්ගය හම්බවෙන්න වෙනවා නේද? මාර්ගය හම්බවෙන්නේ ඵලය අරමුණු කරගෙන නේද? යාපනය හෝ නුවර හෝ කියලා තැනක් තිබුන නිසයි, යාපනයට යන පාර කොහෙද, නුවරට යන පාර කොහෙද කියලා අපි ඇහුවේ.

අහගන්නට පස්සෙ ඒ පාරේ ගියාම නුවර ලැබෙනවා, යාපනේ ලැබෙනවා. නමුත් පාර නම් කාගෙන් හරි අහලා දැනගන්නම වෙනවා. ඒ වගේ යාපනේ යන්න ඕන කියලා ඵලියට බැස්සා වගේ තමයි නිවන් දකින්න ඕන කියලා ඵලියට බැස්සා. හැබැයි නිවන් දකින්න ඕන වුනාට, නිවනට යන පාර මොකක්ද කියලා කලාණා මිත්‍ර ඇසුරෙන්, සද්ධම්ම ශ්‍රවණයෙන් අහගන්න වෙනවා. ඒකට තමයි සත්‍ය ඥානය කියලා කිව්වේ.

මම මේ පෙන්නන්න හදන්න ඒ ටික. අපි බණ අහනවා කියලා කියන්න ඒක. මාර්ගය අහගන්නවා.

‘ද්වෙ හේතු ද්වෙ පච්චයො ශ්‍රාවකානං සම්මා දිට්ඨි’

- මහණෙනි, ශ්‍රාවකයන්ගේ සම්මා දිට්ඨිය ඇතිවීම පිණිස හේතු දෙකයි, ප්‍රත්‍ය දෙකයි. මොකක් ද ඒ හේතු දෙක සහ ප්‍රත්‍ය දෙක.

පරතෝක්ෂේපය - යෝනිසෝ මහසිකාරය

පරතෝක්ෂේපය කියන එක ලබන්න පුළුවන් කමක් නැතැ කලාණා මිත්‍ර ඇසුර නැතිව.

එතකොට කලාණා මිත්‍ර ඇසුර සද්ධම්ම ශ්‍රවණය කියන එකෙන් ඔය පින්වතුන් අහපු තැනට යන පාර හම්බවෙන්න ඕන කියන එක මතක තියාගන්න. ගෙදරින් ඵලියට බැස්සෙ නිවන් දකින්නේ. අපි ශාසනේට ආවේ නිවන් දකින්නේ. එහෙනම් කලාණා මිත්‍ර ඇසුර, සද්ධම්ම ශ්‍රවණය නිවනට ආරම්භය වෙන්න ඕන.

පාර අහගන්නට පස්සෙ පාර කියපු කෙනත් ඇදගෙන යන්න හදනවද? නැත්නම් පාර කියපු කෙනාත් එන්න ඕනෙද? එහෙම එයිද? එන්න නෑ. පාර අහගෙන අපි කෙනා කෙනා යන්න ඕන. අහගන්න විදියට යන එකට තමයි, ඉගෙන ගත්ත දැනගත්ත විදියට කරන එකට තමයි කෘත්‍ය ඥානය කියලා කිව්වේ.

යාපනේට හරි නුවරට හරි යන පාර අහගන්නා. අහගන්න පාරේ යනකොටත් එයා යන්න කෝච්චියෙන් ද, බස් එකෙන්ද, මෝටර් බයිසිකලයකින්ද, පයින්ද කියන කාරණාව මත යන වේගයේ අඩු වැඩිකම තියෙනවා.

ඒ වගේ ධර්මයටත්, නිවන් දැක්වීමේ මින කියලා ඵලියට බැස්සට කලාණා මිත්‍ර ඇසුර සහ සද්ධම්ම ශ්‍රාවණයෙන් අපිට මාර්ගය ලැබෙනවා. සත්‍ය ඥානය ලැබෙනවා. කෘත‍්‍ය ඥානය කියන්නේ කරනවා. යන්නේ කුමන වාහනයක ද කියලා වේගය තීරණය කිරීම අයිති පින්වතුන්ට. හැබැයි ඵලය නැත්නම් බලාපොරොත්තු වන තැනට ළගාවීම තියෙන්නේ තමන් යන වේගය මත කියන එක මතක තබා ගන්න. කොච්චර උත්සාහයකින්ද කරන්නේ ඒ උත්සාහය මතයි, නිවීම නමැති තොටුපලට ළගාවීම තීරණය වෙන්නේ.

හොඳට මතක තබාගන්න. භාවනා කරනවා කියලා යමක් කරන්න කලින් කරන්නේ මොකටද, කරන්නේ කොහොමද කියන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලබා ගත යුතුයි කියන එකයි මම මේකෙන් මතක් කළේ.

මම තව ටිකක් විස්තර කරන්නම් සත්‍ය ඥානය.

සත්‍ය ඥානය කියන්නේ ඇත්ත පිළිබඳව නුවණ, දුක පිළිබඳව, දුක ඇතිවීම පිළිබඳව නුවණ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ නිසාම නොවෙයි. විචාරශීලී මනුෂ්‍යයෙක් හඳුන්නයි තථාගතයන් වහන්සේගේ මේ උත්සාහය. 'නිතරින්' ඉගැන්වීමයි සත්‍ය ඥානය. මේක ඇත්තද කියලා බලන්න.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා කෙනා කෙනාට තමන්ගේ ජීවිතේ වටපිටාව ඇස් ඇරලා බලන්න. එහෙම බැලුවහම පෙනේවි ජීවිතේ කියන තැනක තියෙන්නේ දුකම විඳිමින්, දුකෙන් ගොඩ එන්න වෙර දරන, ඒත් දුකටම පතිත වෙන ස්වභාවයක් හේද කියන එක බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නවා.

ඇස් ඇරලා බැලුවහම පෙනෙයි මුලින්ම දුක්බේ ඥානය. හැබැයි අපිට වගේ දුක්බේ අඥානං විදියට නෙවෙයි. දුක්බේ ඥානයක් තියෙන්නට ඕන. 'ජාතිපි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, ව්‍යාධිපි දුක්ඛො, මරණමපි දුක්ඛං, අප්පියෙති සම්පයොගො දුක්ඛො, පියෙති විප්පයොගො දුක්ඛො, යම්පිච්චං න ලහති තම්පි දුක්ඛං, සංඛත්තෙන පංච උපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා

හොඳට බලන්න කෙනා කෙනාගේ මේ ජීවිතය දිහා. නූපන්න අනාගතයවත්, මරණා අතීතයවත්, සිති කරන්න ඕන නෑ. නැත්නම් නොපෙනෙන අතීත, අනාගත දෙක පසෙකින් තබන්න. පෙනෙන ජීවිතය දිහා ඇස් ඇරලා බලන්න. බලනකොට පින්වතුන්ට පෙනේවි ඉපදීම, ලෙඩවීම, මහල වීම, මරණය, අප්‍රියයන් හා එක්වීම, ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම ආදී යම්තාක් දුක් තියෙයි නම් මේ දුක් දිහා බලන්න.

- සංඛිත්තෙන පංච උපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා -

කෙනෙකුට නුවණ ආවොත්, නුවණ තියෙනවා නම් ඇත්තටම දුක්ඛ තියෙනවා, මේ දුක් පංච උපාදානස්කන්ධයකයි හේද කියන නුවණක් තියෙයි නම් කෙනෙකුට, එයාට කියනවා 'දුක්ඛෙ ඥානං' කියලා පංච උපාදානස්කන්ධය දුක්ඛ කියලා සත්‍ය ඥානය එයාට තියෙන්න ඕන.

ඇයි පංච උපාදානස්කන්ධය දුක්ඛ කියන්නේ? ඒක තමයි සත්‍යය. ඉපදීම, ලෙඩවීම, මහලු වීම, මරණය, ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන් වීම, අප්‍රියයන් හා එක්වීම කියන මේ දුක් ගත්තහම මේවා ස්කන්ධ නිසා, ස්කන්ධයන් තුළ එන දුක්. නමුත් ලෝකයාට ඒක පෙනෙන්නේ නැහැ. ලෝකයා ඒක දකින්නේ සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක්ගේ දුක් හැටියට. මම ඉපදෙනවා, මම ලෙඩවෙනවා, මම මහලු වෙනවා, මම මැරෙනවා කියලා හෝ තව සත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක් උපදිනවා, ලෙඩවෙනවා, මහලු වෙනවා, මැරෙනවා කියලා හෝ තමයි දකින්නේ.

නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා පංච උපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා. මේ උපාදාන වශයෙන් ගෙන තිබෙන ස්කන්ධ ටිකයි දුක්. ස්කන්ධ දුක්ඛ, ඒ දුක් වූ ස්කන්ධ බර ගැනීමත් දුක්ඛ, දුක්ඛ නිමිකරුවෙක් වෙලා තියෙන්නේ ඒ නිසයි කියන කාරණාව අපිට තේරෙන්න ඕන.

'භාරාදානං දුක්ඛං ලොකෙ භාර නික්ඛෙපනං සුඛං'¹

මහණෙනි, බර ගැනීමයි ලෝකෙ දුක්. බර බහා තැබීම සැපයි.

එහෙත්ම දුක් නමැති බර ගන්න එපා තමන්ට. එහෙම නොගෙන ඉන්න නම් දුක් පිරිසිදු දකින්න වෙනවා. මොන දුක්ද, පංච උපාදානස්කන්ධ දුක්. මම ඒක ඔය පින්වතුන්ට උපමාවකින් කියන්නම්.

අපි දැනට නොපෙනෙන නාම ධර්ම පසෙකින් තබා රූපය කියන තැනින් විතරක් ගනිමු. කාටත් ප්‍රකට නිසා.

අර ඉස්සරහා මිදුලෙන් එහා පැත්තේ තියෙන ගහ ඔය පින්වතුන්ටත් පේනවා ඇති. එතන තියෙනවා පිහිඹිය ගහක්.

ඔය ගහට තිබුණා බීජ අංකුර අවස්ථාවක්.

ඔය ගහට තිබුණා පුංචි පැළෑටි අවදියක්.

ඔය ගහට තිබුණා ළමා වයසක්.

¹ භාර සූත්‍රය - සංයුක්ත නිකාය 3 (බුද්ධ ජයන්ති මුද්‍රණය)

ඔය ගහට අතු පතර විහිදුන හොඳට සවි ශක්තිය තියෙන තරුණ කාලයක් තියෙනවා. ක්‍රම ක්‍රමයෙන් වැඩිලා ඔය ගහටත් තියෙනවා තලත්තෑනි වයසක්. ක්‍රමයෙන් වියපත් වෙලා ඒ ගහේ ආයු සන්නතිය ඉවර වෙලා මහලු වෙලා, දිරලා, මැරෙන දවසක් එනවා.

ඉපදීමේ ස්වභාවය, වයසට යාමේ, ජරාවීමේ ස්වභාවය, මැරෙනවා කියන ස්වභාවය, ජාති ජරා මරණ කියන ලක්ෂණ තුන ඒ ගහට අයිතියි. ගහට හිතෙනවද මමයි ඉපදුනේ. මම දැන් මහලු වෙලා, මම දැන් මැරෙන්නයි යන්නේ කියලා ගහට හිතෙනවද? නෑ. ගහ එහෙම දුකකින් දුක් විඳින්නේ නෑ. ඒ ගහ අවේතනිකයි. නමුත් ජාති ජරා මරණ කියන ධර්මාවය තියෙනවා.

ඔය පින්වතුන් හැම කෙනාම මම, මම කියලා දකින තමන්ගේ මේ රූපය ගන්න. තමන් කියලා ගන්න,

මේ රූපයටත් තිබුණා අංකුර අවස්ථාවක්
මේ රූපයටත් තිබුණා ළමා අවදියක්
මේ රූපයටත් තරුණ කාලයක් තියෙනවා.
මේ රූපයටත් තලත්තෑනි වයසක් තියෙනවා.
මේ රූපය ද ක්‍රමයෙන් දිරා ගිනිත් මරණයට පත් වෙනවා.

ගස නම් වූ ඒ අවේතනික වස්තුවත්, මමයි කියලා හිතාගෙන ඉන්න මේ සවේතනික කයත් අතර වෙනසක් තියෙනවද?

ජාති, ජරා, මරණ කියන ධර්මාවය අයිති ස්කන්ධයන්ට මිසක, රූපට මිසක පුද්ගලයෙකුට නෙවෙයි කියන එක තේරෙනවද? එබඳු වූ මේ කය කන ඛොන ආහාරයෙන් හැදුනේ. ජාති, ජරා, මරණ විද්‍යමාන වුන අර ගහ පොළවෙ තියෙන ඕජා සාරයෙන් හැදුනේ. පොළවෙ තියෙන ඕජා සාරය උරාගෙන ගහේ අතු ඉති කොළ ගෙඩි හැදුනා. ඒ වගේ කන ඛොන ආහාරයෙ තියෙන ඕජා සාරය උරාගෙන මේ ශරීරයේ කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම්, මස්, හැදුනා.

ඒ ගහ නමැති අවේතනික වස්තුව හඳුන හේතුවත් අනාත්මයි. අනාත්ම වූ ඕජා සාරය නිසා හැදුන ගහ පුද්ගලයෙක් නෙවෙයි, අනාත්මයි. අනාත්ම වූ ඒ රූපයේ ස්වභාවය ඉපදීම, මහලුවීම, මරණය. ඒ ධර්මාවය කෙනෙක්ගෙ නෙවෙයි, අනාත්මයි. ඒ වගේ අපි මම කියලා හිතුවට, මම කියලා හිතාගෙන හිටියට, මගෙ කියලා මෙව්වර කල් දැක්කට, මේ කයත් කන ඛොන ආහාරයෙන් හැදුනේ ආහාරයෙ තියෙන ඕජා සාරය උරාගෙන පෝෂණය

වෙච්ච මේ කයේ කෙස්, ලොම්, නිය, දන්, හම්, මස්, හැදුනා මේ කයත් දිරනවා. මේ කයත් මැරෙනවා. මේ රූපයෙ හැටි, රූපයෙ ස්වභාවය.

‘නිති මානි නික්ඛවෙ සංඛතානි, සංඛත ලක්ඛණා නං උප්පාදො පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, ධීතස්ස අඤ්ඤානත්ථං පඤ්ඤායති’

මහණෙනි, සංඛතයන්ගේ සංඛත ලක්ෂණ තුනකි.

ඉපදීම පෙනෙයි, මැරීම නැසීම පෙනෙයි, ඒ අතරතුර සිටියනුගේ වෙනස් වීම පෙනෙයි.

අවේනනික ගනේ ලැබුනෙන් ඒ ටිකමයි. සවේනනිකයි කියලා හිතාගෙන ඉන්න මේ රූපයෙ ලැබුනෙන් ඒ ටිකමයි. එහෙනම් මේ කය කියලා කියන්නෙ ආහාරයෙන් හැදුනු අනාත්ම වූ ලෝකය. තව පැත්තකින් මේ කය නෙමෙයි,

ජාතිය ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයක්.

ජරාව ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයක්.

මරණය ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයක්, රූපය කියන්නේ කියන උත්තරයක් ලැබුනා. මේ ජාති, ජරා, මරණ, ධර්මයෝ දුකක්. මේ ධර්මයෝ ඔරක්. එබඳු වූ මේ රූපය මම කියලා දකිනකොට, මගෙ කියලා ගන්නකොට, මගේ ආත්මයයි කියලා ගන්නකොට මේ පින්වතුන් දන්නෙ නැතුව ඇති ඒ ගන්නෙ දුකයි කියලා.

‘භාරාදානං දුක්ඛං’

ඔර ගැනීම ලෝකෙ දුකක්.

අපි හැමෝම අවිද්‍යාවෙන් කරලා තියෙන වැඩක් තමයි, අහක යන දෙයක් අරගෙන. මේ කය මමයි කියලා උරුම වෙච්ච දවසෙයි ජාති, ජරා, මරණ උරුම වුනේ. ජාති, ජරා, මරණ දුක් සහගත ස්කන්ධයෝ උරුම වුනහම ලැබෙන අමතර දුක තමයි අප්‍රියයන් හා එක්වීම, ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම, කැමති දේ නොලැබීම දැඩි වෙහෙස කියන ටික ඊට පස්සෙ එකතු වෙනවා.

පංච උපාදානස්කන්ධයෝ ද දුකයි. ඒවා මම, මගෙ කියලා ගන්න කෙලෙස් නිසාත් දුකයි කියලා දුක පිරිසිඳ දකිනකොට, උරුම වුන දේත් දුකයි, උරුම වුන දේ නිසා ඇතිවෙන මානසික මට්ටමත් දුකයි කියලා උත්තරයක් ලැබෙයි.

කලාණා මිත්‍ර ඇසුරෙන්, සද්ධම් ශ්‍රවණයෙන් දුක්ඛේ සත්‍ය ඥානය මුලින්ම ලැබෙනවා. මම කියලා කිව්වට මේක දුක කියලා ඔය අයට උන්නරේ ලැබෙයි. පින්වතුන් දන්නවද දුක ඇතිවුනේ කොහොමද කියලා. දුක්ඛ සමුදයේ

ඥානය අසා දැනගත යුතුයි, සත්‍ය ඥානයෙන්. මීට පෙර ජීවිතයෙන් මේ විදියෙන් රූපයක් තිබුණා නම් එදා ඒ රූපය හැදුනේ කන බොන ආහාරයෙන්මයි. ආහාරයෙන් හැදුනු ජාති, ජරා, මරණ ස්වභාව කොට පවතින ඒ රූපය අතීතයේ දී පිරිසිඳු නොදැක්ක නිසා, පිරිසිඳු නොදන්නාකම නිසා, රූපය පිරිසිඳු නොදන්නා අවිද්‍යාව නිසා, රූපය මම, මගේ, මගේ ආත්මයයි කියන දිවිසි සහගත කෙල්ලේසයක්, කමියක් ඇති කර ගන්නා. එහෙම ඇති කර ගන්නම මම මට ආදරෙයි.

මොකද මේ කය මම කියලා දැක්කට පස්සෙ තණ්හාව ඇතිවෙනවා. ලෝකයේ හැම කෙනෙකුටම, හැම දේකටම වඩා වැඩිම තණ්හාව ඇතිවෙලා තියෙන තැන. තමන්ට තමන් ආදරෙයි. මේ කය තමන් කියලා දැක්කම ඒක ආරක්ෂා කරනවා. දිවිසියෙ වැරැද්ද. පුද්ගලයෙක් නෙවෙයි, මේ රූපය අනාත්මයි.

ආහාරයේ තියෙන ඕජා සාරය උරාගෙන හැදුන මේ රූපය කෙස්, ලොම්, නිය, දන්, සම්, මස්, නහර, ඇට, ඇට මිඳුළු වලින් යුක්තයි. ඒකද විඥානය පවතිනකම් විතරයි. විඥානය නිරුද්ධ වුනොත් ඉඳිමිලා. නිල්වෙලා, පුපුරලා ආපනු පොළවටම දියවෙලා යනවා නේද? එහෙනම් රූපය හේතු ප්‍රත්‍යයි. අනාත්මයි නේද කියලා රූපය ගැන ඇත්ත ඇති හැටියෙ නොදන්නාකම නිසා, නොදකින කම නිසා රූපය මම, මගේ, මගේ ආත්මයයි කියන දිවිසියක් කෙල්ලේසයක් ඇතිවුණා. වැරදි දැක්මක් ඇති වුණා. මානයක් ඇති වුණා.

ඒ දැක්ම මුල් කාරණාව කරගෙන ජීවිතාශාව, තමන් තමන්ට ආදරේ කරන බව ඇතිවුණා. කන බොන ආහාරයෙන් හැදුන රූපය හැතිවුණා. අවිද්‍යාවෙන් මමයි කියලා හදාගත්ත රූප නිමිත්තත්, ඒ අරඹයා ඇතිවුන තණ්හාවත් කියන ගති ටික නිසා විඥානය හැවත මවුකුසක රූපයකට බැසගෙන මෙසේ මේ කය සවිඥානක වුණා.

අද ද කය සවිඥානක වුනාට කය වෙනමම සිද්ධියක්. කය ඇසුරු කරගෙන තියෙන සිත වෙනමම සිද්ධියක්. කයේ ඇත්ත නොදන්නාකම නිසා, කයේ තත්වාකාරය අවබෝධ නොවුන නිසා හිතේ ඇතිකර ගත්ත ගතියකුයි මම කියන්නේ කියලා අද අපි රූපය ගැන විද්‍යාව දන්නෙන් හැහැ. ඒ නොදන්නාකම නිසා හිතේ ඇතිවෙච්ච ගතියක්ය, කෙල්ලේසයක්ය කියලා ඒ බව දන්නෙන් නෑ. එතකොට වෙන්නෙ මොකක් ද?

අද අපිට කන බොන ආහාරයෙන් හැදුන මේ කය මම වගේ ජේනවා. ආයෙත් මේ පීටිතෙන් මෙහෙම පෙනෙනකම තිබුනොත් මේ කයට තියෙන තණ්හාව නැති වෙන්නෙ නෑ. එහෙම වුනාම වෙන්නෙ, කන බොන ආහාරයෙන් හැදුන මේ රූප මිටිය මෙනනම දියවෙලා යයි. නමුත් මේ මම කියන හැඟීම, මේ කෙලේසය දුරු නොවුන නිසා නැවත මේ හිත මෙබදුම කයක් පුර්වනා කරනවා. මෙබදුම කයක් උපද්දනවා. නැවතත් මේ දුක් වූ ස්කන්ධ හැඳෙනවා. දුක පිරිසිඳු නොදන්නා අවිද්‍යාව නිසා, කම්මය නිසා, තණ්හාව නිසා, කෙලෙස් නිසා මේ දුක් වූ රූපය, දුක හැඳෙනවා කියලා දැනගන්න ඕන.

දුක් වූ රූපය දුක බව පිරිසිඳු නොදැක්කොත්, අද මේ රූපයේ ඇත්ත නොදන්නාකම නිසා මම කියලා දෘෂ්ටියක්, මම කියලා බැඳීමක් ඇති කර ගත්තොත් මේ ඇතිකර ගත්ත බැඳීම දෘෂ්ටිය නිසා නැවත මෙබදු කයක් හදාගන්නවා කියලා අනාගතයටත් දුක ඇතිවෙන හේතුව ඔය පින්වතුන්ට තේරෙන්න ඕන.

මේ දුක ඇතිකරවන්න හේතු වුන හේතු ධර්ම අරඹයා පුබ්බන්තෙ ඥානයත්, ඒ හේතුවෙන් හටගත්ත අනාත්ම වූ වතීමානය පිරිසිඳු නොදැක්කොත්, අද ඇතිකර ගන්නා වැරද්ද හේතුවෙන් මෙබදු වූ දුක අනාගතයට උපදින බව කියන අපරන්තේ ඥානයත්, අතීත වැරද්ද නිසා වතීමානයේ දුක හදාගන්න හැටිත්, වතීමානයේ දුක තව දුරටත් මම කියලා මගේ අත, මගේ ඔළුව, මගේ කකුල කියලා දකිනවා නම් මේ මාව පරිහරණ කරනවා, මගේ කය පරිහරණය කරනවා නෙවෙයි, අනාගත මෙබදු දුක් වූ ශරීරයක් උරුම කරවන හේතුව පෝෂණය කරවනවා කියලා නොදකිනවා නම් ඔය පින්වතුන්ට ආපත්තු දුක ඇති කරවන හේතුව හැඳෙනවා.

දුක්ඛ සමුදයේ සත්‍ය ඥානය පින්වතුන්ට ලැබෙන්න ඕන. අතීත ඇත්ත නොදන්නා වැරද්ද හින්දයි, වතීමානයේ දුක් වූ ස්කන්ධ ඇතිවුනේ. අතීතය වූ, දුක් වූ, අනාත්ම වූ ඉපදීම, මහලු බව, මරණය ස්වභාව කොට ඇති වස්තුවක්, අනාත්ම වූ හේතු ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්ත වස්තුවක් කියලා අද අවබෝධ කරගත්තෙ නැත්නම්, අද මම, මගේ කියලා දැක්කොත් ඒ විදියට දකින කෙලේසය නිසා අනාගතයට නැවතත් දුක උරුම වෙනවා නේද කියලා සමුදය දැනගන්නට ඕන.

සමුදය ඥානයේ සත්‍ය ඥානයට දුක ඇති කරවන්න හේතුව විදියට පුබ්බන්තේ හේතුවත්, අපරන්තේ හේතුවත්, පුබ්බන්ත අපරන්තේ හේතුවත් දැනගන්නට ඕන. ඊට පස්සේ උත්තරයක් එනවා අතීතයේ දී මේ දුක් වූ ස්කන්ධ

මම, මගේ කියලා අරගෙන අප්‍රියයන් හා එක්වීමේ, ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීමේ, කැමති දේ නොලැබීමේ දුක විඳිනවා කියලා මානසික දුක කියන කාරණාවන් ඇති කරවලා.

අතීතයේ දී දැකලා තිබුණා නම් මේ දුක ගැනීම නිසාත්, මානසිකව දුක හදා ගැනීම නිසාත් දුක නේද උරුම වුනේ කියලා, මේක මම හෝ මගේ හෝ මගේ රූපය නෙවෙයි. මේ රූපයට කියන්න වෙන්නෙ දුක නේද කියන නුවණ අතීතයේ තිබුණා නම්, මේ කය මම, මගේ, මගේ ආත්මය කියලා අතීතයේ නොදැක්කා නම් අද මෙබඳු වූ ආත්ම භාවයක් මෙබඳු වූ දුක් ඇති කයක් අපිට උරුම වෙන්නෙ නෑ කියන පිළිතුර ලැබෙනවා.

- හොඳට බලන්න මාර්ග උපදින හැටි -

මේ රූපය දුකයි, මේ රූපය ඉපදීම ස්වභාව කොට, දිරිම ස්වභාව කොට, මරණය ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයක්. ඒ රූපය මම කියලා, මගේ කියලා, මගේ ආත්මය කියලා ගන්නහමයි මානසික දුක් දොම්නස් ඇති වෙන්නෙ කියලා අපිට දකින්න පුළුවන් නම්, එහෙම දැකලා රූපය මම, මගේ කියලා ගන්නකම අතහැරයොත්, දුකෙන් මිදුනොත්, දුක අතහැරයොත් නැවත දුක ඇතිකරවන, නැවත මෙබඳු දුක් වූ රූපයක් හදන හේතුව නැතිවෙනවා නේද කියලා අද අපි දැක්කොත්, ඒ කියන්නෙ මේ රූපය දකින්න එපා 'මම' කියලා.

රූපය ඉපදීම, ලෙඩවීම, මරණය, ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයක්. එබඳු රූපය ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්තෙ. ඒ රූපය මම කියලා, මගේ කියලා, මගේ ආත්මය කියලා ගන්න නිසයි 'මම' ලෙඩවෙන, 'මම' මහලු වෙන, 'මම' මැරෙන කෙනෙක් වුනේ. ජරා මරණයට හිමිකරුවෙක් වුනේ. ජරා මරණ ස්වභාවයෙන් යුතු ධර්මයක් ඇසුරු කළ නිසයි, උරුම කරගන්න නිසයි කියලා තමන් දැක්කා නම් තමන් දැනගන්නා නම් තමන්ට තේරෙනවා මේ රූපය ජරා මරණ ධර්මයක් මිසක උරුම කරගන්න සුදුසු එකක් නෙවෙයි කියලා දකින කොට නැවත රූපය මෙබඳු වූ දුක හදන හේතුව නැති වෙනවා.

ඒ කියන්නේ මේ රූපය මම, මගේ, මගේ ආත්මය කියන මේ හැඟීම මාන අනුසය පවා නැතිවෙනවා. මාන අනුසයත් නැති කළොත් මේ රූපය මමවත් මගෙවත් මගේ ආත්මයවත් නෙවෙයි. මම කියලා කියන්නෙ තණ්හාවට. පාලියෙන් මම කියන්නෙ සිංහලෙන් මගේ කියන එක.

‘එතං මම, එසො’ හමස්මි, එසො මෙ අත්තාති’
එසො හමස්මි කියන්නේ මේ මම වෙමි.

එසො මෙ අත්තාති කියන්නේ මේ මගේ ආත්මය. ඒක දිට්ඨිය.

මම, මගේ, මගේ ආත්මය කියන තැන තියෙන්නේ තණ්හා, මාන, දිට්ඨි කියන කෙල්ලෙසය. මේ රූපය අරඹයා මම, මගේ, මගේ ආත්මයයි කියන කෙල්ලෙසය තියෙන්නේ. මේ කෙල්ලෙසය පවතින්නේ, පැවතුනේ රූපයේ තතු නොදන්නාකම නිසා. රූපය දැනගත්තහම රූපයේ ඇති තතු අවබෝධ වුනහම රූපය විදියමයි, ඉතිරි නාම ධර්ම, ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයෝයි ඒවාත්, එම ධර්මයෝ මම, මගේ, මගේ ආත්මයයි කියන හැගීම නැතිවෙනවා. තණ්හා, මාන, දිට්ඨි කියන කෙල්ලෙසය නැතිවෙනවා.

ස්කන්ධ ටික - ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් හැදුන මේ රූපය පවතිනකම් තියෙයි. එයාට මේ රූපය මම කියලාවත්, මගේ කියලාවත්. මගේ ආත්මය කියලාවත් හිතෙන්නේ නෑ. මේ දුක කියලා දකිනවා. දුකක් තියෙනවා. දුකක් එනවා. ඒත් ඒ දුක හේතුවෙන් දුක් විඳිනකමක් නැහැ. ඒ කියන්නේ ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන් වීමේ දුක්, අප්‍රියයන් හා එක්වීමේ දුක් නැහැ. මම ඉපදෙන්නේ, මම ලෙඩවෙන්නේ, මම මහලු වෙන්නේ, මම මැරෙන්නේ කියලා තමා ජරා මරණ ධර්මයෝ අල්ලගෙන තමන් විඳින සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ජරා මරණයට යනවා කියන දුකෙනුත් මිඳෙනවා කියන දුක්ඛ නිරෝධයම සිද්ධ වෙනවා.

මේ විදියට නිරෝධ සත්‍ය ඥානය පින්වතුන් ඉස්සෙල්ලා දැනගන්න වෙනවා. නිරෝධ සත්‍ය ඥානය කියන්නේ යාපනේ ගැන දැනගන්නා නැත්නම් නුවර ගැන දැනගන්නා වගේ. දැන් ඕනෙ යාපනේට නැත්නම් නුවරට යන පාර. ඒ කියන්නේ නිරෝධ සත්‍ය ඥානය දැනගෙන දැන් නිරෝධය නමැති සත්‍යය කියන තැනට යන පාර මොකක් ද කියලා දැනගන්න ඕනේ.

මුලින් අපිට පිළිතුරක් ලැබුනා මේ කෙලෙස් ටික නැතිවුනහම දුක කියන එක නොගැනීමයි දුකෙන් මිඳෙන්න හේතුව කියලා. දැන් අපිට තියෙන්නේ ස්කන්ධයන්ගේ උදය - වැය බලන්න. උදයව්‍යය ඥානය.

‘ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථංගමො’

හොඳට බලන්න රූපය ගැන. තමන් කියලා හිතෙන, ඒ වගේම තමන්ගේ කියලා හිතෙන - දැනට සවිඥානක රූප ටික බැලුවහම ඇති - තමන් කියලා හිතන රූපයත්, තමන්ගේ අම්මා, තාත්තා, අයියා, අක්කා, දුව, පුතා කියලා හිතන රූපත් තියෙනවනේ. මේ රූප දිහා ලෝකයා ඔය

පින්වතුන්ට රූප බලන්න දන්න ඇතින් නොවෙයි, බුදුරජාණන් වහන්සේ දන්න ඇතින් බලන්නට ඕන. ලෝකෙ දිහා අපි බලන ඇතැ වැරදියි කියලයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ අපිට ඇතැක් දන්නා ලෝකෙ දිහා බලන්න.

ඒකට තමයි සතර සතිපට්ඨානයි කියන්නේ.

‘වරට තික්බවෙ සති පෙත්ති විෂයෙ’

මහණෙනි, තමන්ගෙ පියා සතු ඉඩමෙහි වාසය කරන්න.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරපු හොඳ සූත්‍රයක් තියෙනවා කරට කුරුල්ලෙකුට උපමා කරලා.

මඩවලා, පෝරු ගාලා නැතුව භාලා විතරක් තියෙන කුඹුරුවල කරට කරට තියෙනවනේ. ඔය කරට ඇතුළෙ පීචත් වෙත කුරුල්ලෙක් ඉන්නවා කරට කුරුල්ලා කියලා.

එක්තරා දවසක මේ කරට කුරුල්ලෙක් අවිච්ඡිත තියෙන වෙලාවක ළග තියෙන ගලක් උඩට වෙලා අවිච්ඡිත තිබෙනවා. ඔහොම ඉන්නකොට උඩ පියාඹන උකුස්සෙක් මේ කරට කුරුල්ලව දැකලා වේගෙන් ඇවිල්ලා එක පාරට පාත් වෙලා කරට කුරුල්ලව ඩැහැගෙන ගියා. එහෙම යනකොට දැන් කරට කුරුල්ලා තමන්ටම බැන ගන්නවා.

“හොඳ වැඩේ, උඹට ඔහොම වෙලා මදි. උඹව මරන එකම තමයි හොඳ, කන එකම තමයි හොඳ” දැන් උකුස්සට හරි ප්‍රශ්නයක්. උකුස්සා කල්පනා කරනවා ‘හරි නම් බණින්න ඕන මට. තමන්ව මරන්න ගෙතියන කෙනාටනෙ බණින්න ඕන. ඒත් මේ කරට කුරුල්ලා තමන්ටම බැන ගන්නවා. මොකක්ද මේකට හේතුව කියලා කරට කුරුල්ලාගෙන් ඇහුවා. කරට කුරුල්ලා උත්තර දෙනවා.

“මම උඹට අනුවුනේ මට අයිති නැති තැනක මම නිටපු නින්නෙයි. මට අයිති තැන මම හිටියා නම් මාව උඹට අනුවෙන්නෙ නෑ. වරද උඹගෙ නෙවෙයි. උඹට අල්ලගන්න පුළුවන් තැනක හිටිය මගෙයි. ඊට පස්සෙ උකුස්සා අහනවා කරට කුරුල්ලාගෙන්,

“කොතනද උඹට අයිති තැන”

“මට අයිති කරට සහිත කුඹුර”

“හොඳයි මම උඹව නැවත ඒ කුඹුරටම ගිහිල්ලා දානවා. උඹට අයිති තැන හිටියත් මම උඹව අල්ලගන්නවා.”

උකුස්සා කැට කුරුල්ලාව ගෙනැල්ලා කුඹුරේ නියර උඩ නියලා කිව්වා.

“හා, උඹට පුළුවන් ඕනම තැනක හැංගියන්. ඒත් මම උඹව අල්ලගන්නවා.” කියලා උකුස්සා අහසට ගියා. කැට කුරුල්ලා පස් පිඩකට ලං වෙලා ඉඳුගෙන “ආ, හරි, එන්න” කිව්වා.

උකුස්සා වේගෙන් පහතට ආවා. එනකොටම කැට කුරුල්ලා එතන තිබුන පුංචි කැටයක් අස්සට රිංගුවා. උකුස්සට වේගය පාලනය කරගන්න බැරෑරි නියරේ වැදිලා බෙල්ල කැඩුනා. කැට කුරුල්ලා නියම තැන හිටිය හින්දා බේරැනා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, “මහණෙනි, ඒ වගේ නුඹලට සුදුසු තැනක් තියෙනවා. පියාගෙන් උරුම වුන සුදුසු තැන උඹලා වාසය කරපල්ලා. නුසුදුසු තැන වාසයට ගිහින් කැට කුරුල්ලා උකුස්සට අනුවුනා වගේ නුසුදුසු තැන වාසය කළොත් නුඹලත් මාරයට අනුවෙනවා. ඒ නිසා මහණෙනි, මාරයට අනුනොවී නුඹලාට සුදුසු තැන වාසය කරපල්ලා. පියා වූ මගෙන් නුඹලට උරුම වුන ක්ෂේත්‍රයක් තියෙනවා.”

තථාගතයන් වහන්සේ අපි හැම දෙනාගෙම පියාණන්. බුදු පියාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ අපිට උරුම ක්ෂේත්‍රයක් තියෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ ඒ ක්ෂේත්‍රයේ ඉන්න. එහෙම ඉන්නවා නම් මාරයාට අනුවෙන්නේ නෑ කියලා. ඒ ක්ෂේත්‍රය තමයි සතර සතිපට්ඨානය.

මේ කය දිහා බලන්න.

වෙනදා බලපු විදියට නෙවෙයි.

ලෝකයා බලන්න කියපු විදියට නෙවෙයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ බලන්න කියපු විදියට.

‘ඉති රූපං’

රූපය මෙසේයි.

කෙසේ ද?

සත්ව පුද්ගල භාවයෙන් ඔබ්බට ගිය නමුත් පෙනෙන මානයේ විශ්වාස කරන්න පුළුවන්, පිළිගන්න පුළුවන් මට්ටමේ විභජනයකට, බෙදීමකට ලක් කළාම හොඳටම ඇති.

සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් කියලත් නොපෙනෙනවා. නමුත් තමන්ට විශ්වාස කරන්නත් පුළුවන්. ඒ කිව්වේ අපි ‘මම’ කියලා හිතන මේ රූපය කෙස් ලොම්, නිය, දත්, හම්, මස් කියලා බැලුවහම, වෙන වෙනම කුණාප

කොටස් විදියට බැලුවහම පුද්ගලයෙක් පෙනෙන්නෙ නෑ. හැබැයි කෙස්, ලොම්, හිය, දත් කියලා අපිට පිළිගන්න පුළුවන් මානෙත් තියෙනවා.

මොකද මං එහෙම කිව්වේ මේ මේසෙ දැනුත් රූප කලාප බිඳි බිඳි යනවා කිව්වොත් - වෙනවා ඇති - නමුත් මේ පින්චතුන්ට හිතට සැසඳෙන්නෙ නෑ. පිළිගන්න බෑ. අපිට ඒක ඔරොත්තු දෙන්නෙ නෑ. ඇයි ? එහෙම තිබුනට අපිට මොකද රූප කලාප බිඳි බිඳි ගියාට කමක් නැහැ. මට මේසෙ උඩින් යමක් තියන්න පුළුවන්නෙ, කියන තැනකින් පුශ්නෙ විසඳෙන නිසා අපිට ඒක වැදගත් වෙන්නෙ නැහැ.

ඒ නිසා එහෙම තැනකින් නෙවෙයි. බදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, මේ රූපයෙ ඇත්ත බලන්න. හැබැයි බලනකොට ඒක අපිට පිළිගන්න පුළුවන් මට්ටමේ වෙන්නත් ඕන. අදහන මට්ටමේ නෙවෙයි. ඒ වගේ දැන් අපි දන්නවා කෙස් ටිකක් කපලා වෙනම තිබුණොත් කෙස් කියලා අපි කාටත් පේනවා. හැබැයි ඒක ළදරුවෙකුගෙද, ළමයෙක්ගෙද, මහලු කෙනෙක්ගෙද, කියලා පුද්ගලයෙක් නැහැ. නැත්නම් මම කියලා මගෙ කියලා පේන්නෙ නැතුව කෙස් ටිකක් පේනවා.

නියපොතු කෑලි ටිකක් කපලා දැමීමොත් අපිට නියපොතු කියලා පේනවා. පුද්ගලයෙක් පේන්නෙ නෑ. ඒ වගේ හොඳට මෙනෙහි කරන්න. කෙස්, ලොම්, හිය, දත්, සම්, මස්, නහර, ඇට, ඇට මිදුළු වලින් හැදුන මේ රූපය කන බොන ආහාරය නිසා නේද හැදෙන්නෙ කියලා හොඳට බලන්න.

ඇහැට රූපයක් හම්බවෙන කොට පින්චතුන් හොඳට බලන්න. ඕනම අරමුණක් හම්බ වුනහම යම් විඳිමක් තියෙනවා. මේ අරමුණේ හිතේ තියෙන්නෙ මධ්‍යස්ථ විඳින බවක් නේද? මේ අරමුණ හඳුනන බවට නේද රූප සංඥාව කියන්නෙ. අපි පේන දේට නේද හිතන්නෙ. බිත්තිය කියලා මේ සංඥාවට අපි හිතනවා නේද? මේ විඳිනවා, හඳුනනවා, කල්පනා කරනවා කියන ගති ටික තියෙන්නෙ ස්පර්ශය නිසා නේද කියලා හොඳට මෙනෙහි කරන්න.

කනට යමක් ඇහෙන කොටත් එහෙමයි. අපි යමක් දැනගන්නවා නම් මේ නාම රූප නිසා දැනගන්නවා නේද? ඇහැත්, රූපයත් දෙක රූපය, ඒ රූපය නිසා විඳිනවා, හඳුනනවා, කල්පනා කරනවා කියන ගති ටික. ඇහැයි රූපයයි දෙන්නා නිසා උපදින විඥානයෙන් රූපය දැනගන්නවා කියලා ධර්මා පහක්ම තියෙනවා.

ස්කන්ධයන්ගේ උදය වැය බලද්දී ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් රූපයත්, ස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් වේදනා, සංඥා සංඛාරත්, නාම රූප ප්‍රත්‍යයෙන් විඤ්ඤානයත් කියලා ස්කන්ධයන්ගේ උදය වැය බලන්න ඕන. නමුත් දැනට ඒක පසෙකින් තබන්න.

මං කිව්වනේ රූපය විතරක් මතක් කරන්නම් කියලා. කන බොන ආහාරය නමැති ඕෂා සාරය උරාගෙන හැඳෙන මේ රූපයේ කෙස්, ලොම්, නිය, දත් කොටස් ටික හොඳට මෙනෙහි කරන්න. ඒ කොටස් සත්වයෙක් හෝ පුද්ගලයෙක් හෝ සත්ව පුද්ගල කොටස් හෝ නෙවෙයි. අනාත්මයි. ඒක හැඳිලා තියෙන හේතුව ද සත්ව පුද්ගල නෙවෙයි අනාත්මයි නේද කියලා හොඳට බලන්න.

මේ විදියට රූපයත් රූපයේ ඇතිවීමත් බලමින් අර නාම ධර්ම - වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤා කියන නාම ධර්ම වෙන වෙනම බලන්න තවම හයිය නැතිනම් - පස්සෙ ඒකට නුවණ එනවා - එකට සම්පිණ්ඩනය කරලා, කන බොන ආහාරයෙන් හැදුන මේ රූපය ඇසුරු කරගෙන චිත්ත වෛතසික ටික තියෙන නිසා පෙනීම, ඇහීම, දැනීම, දැනගැනීම වෙනවා නේද කියලා හොඳට හිතන්න. අපි පුද්ගලයා පනවන්නෙ කන බොන ආහාරයෙන් හැදුන රූපපට ද, ඒ කය ඇසුරු කරගෙන දැකීම, ඇසීම, දැනීම ආදී ක්‍රියාදාමයක් කරන නාම ධර්ම වලට ද කියලා හිතන්න.

ඔය විදියට හිතමින් ආනාපාන සතිය හෝ බුදුගුණ හෝ අසුභය හෝ මරණය හෝ මෛත්‍රිය හෝ සමථ කමටහනක් පුරුදු කරන්න. චිත්ත සමථයක් ඇතිවෙන විදියට. ඒ චිත්ත සමථය ඇතිකර ගන්න උපකාරී පිණිස කය වචන දෙක සංවර කරගන්න. පන්සිල් හෝ අටසිල් හෝ උපෝසථ අෂ්ටාංග සීලය හෝ සාමණේර ශීලය හෝ උපසම්පදා ශීලය හෝ ඵයාට උපකාරයක් වෙයි. හිතේ සමථයක් හදාගන්න. ඒ නිවරණ ධර්ම දුරු වුන මනස උදව් වෙයි, නුවණින් මෙනෙහි කරන දේ දකින්න.

මේ කය අනාත්මයි, හේතු ප්‍රත්‍යයි, රූපය ඉපදීමේ ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. රූපය ලෙඩවීමේ ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. රූපය දිරීමේ ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. රූපය මරණ ස්වභාවයෙන් යුක්තයි, ජාති, ජරා, මරණ අනාත්මයි.

‘සංඛිත්තෙන පංච උපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා’

මෙව්වර කාලයක් අපි උපාදාන වශයෙන් ගෙන තිබුන, ගන්න සුදුසු වෙලා තිබුන, ගන්න හිත වෙලා තිබුන මේ ස්කන්ධයි දුක කියලා තේරෙයි. එහෙම තේරෙනවත් එක්කම, ඒ සම්මා දිට්ඨියත් එක්කම ආශ්‍රවයත් මනසෙන් ගිලිහෙනවා.

රූපය මම, රූපය මගේ, රූපය මගේ ආත්මයයි කියලා දැකපු කෙලේසය, ආශ්‍රවය ගෙවෙයි. අතහැරෙයි. කෙලේසයන්ගෙන් ආශ්‍රවයන්ගෙන් සිත මිදෙයි. මිදුනහම මිදුනා කියන නුවණ එනවා.

ලෝකෙන් මිදුනා.

ජාති, ජරා, මරණයන්ගෙන් මිදුනා

තවදුරටත් ජාති, ජරා, මරණ, තමන්ගෙ නෙවෙයි.

තමන් ජරා මරණයට හිමිකරුවෙක් නෙවෙයි.

අජරාමරයි. කියන නුවණ ඵලඹ සිටිනවා.

මාගී සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානයට ඔය පින්වතුන් මෙන්ම මේ දේශනාව මේ විදියට දැනගන්නට ඕන.

ඒ නිරෝධය සාක්ෂාත් කරගන්න සම්මා දිට්ඨිය මේ විදියට ඇති කර ගන්න.

යෝනිසෝ මනසිකාරය පවත්වමින්, සමට කමටහනකින් හිත වඩමින් ඊට උපකාරී පිණිස ශිලයක පිහිටමින්, ශිල, සමාධි, ප්‍රඥා, විමුක්ති, විමුක්ති ඥාන දර්ශන කියන මෙන්ම මේ ධර්මා හරහා කෙලෙසුන්ගෙන්, ආශ්‍රවයන්ගෙන් මිදිලා විමුක්ති ඥාන දර්ශනය සාක්ෂාත් කර ගන්න. එතකොට මාගී සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය ලැබෙනවා.

දැන් මේ පින්වතුන්ට,

දුක්ඛ සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය තියෙනවා.

සමුදය සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය තියෙනවා.

නිරෝධ සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය තියෙනවා.

මාගී සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය තියෙනවා.

ස්වාමීන් වහන්ස, මම මේ ටික කළා ඊළඟට මොකක්ද කරන්න ඕනෙ කියලා අහන්න වෙන්නෙ නෑ. පින්වතුන්ටම නුවණ තියෙනවා මේ ටික කළේ මේ සඳහායි කියලා චතුරාර්ය සත්‍යයම පිළිබඳව.

කල‍්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර, සද්ධර්ම ශ්‍රවණයෙන් ලැබෙන්න ඕන ටික ලැබුනා. ශ්‍රැතමය ඥානයෙන් ලැබුනෙ සත්‍ය ඥානය.

දැන් පින්වතුන්ට කරන්න වැඩක් තියෙනවා.

‘විරියෙන දුක්ඛං අවිචේන්ති’

‘- විරියෙන් දුක ගෙවා ගන්නට ඕන.

‘තුම්හේති කිව්වං ආතප්පං

අක්ඛාටාරො තට්ඨාගතා’

- තථාගතයන් වහන්සේලා මග කියන්නෝ වෙනවා විරිය කිරීම නුඹලාගේම වැඩක්.

සත්‍ය ඥානය ඇති කරගන්නට පස්සෙ ඊළඟට තියෙනවා කෘත්‍ය ඥානය. එහෙනම් මේ දුක පිරිසිඳ දැකලා, සමුදය දුරු කරලා, නිරෝධය සාක්ෂාත් වෙන විදියට මග වඩන්න ඕන කියලා.

පින්වතුන් මේ හතරම කරන්න ඕන නෑ. එකයි කරන්න ඕන.

මාගීය වඩන්න කියන උන්නරේ ආවෙ දුක පිරිසිඳ දකින්න. දුක මම කියලා, මගෙ කියලා, මගේ ආත්මය කියලා ගන්න ඒපා.

සමුදය දුරුවෙන විදියට දුක පිරිසිඳ දකින්න.

මේ රූපය මම, මගේ, මගේ ආත්මයයි, කියන දැකීම ගෙවෙන විදියට.

එතකොට තමන් ජරා, මරණ දුක් විඳිනවා කියන සිද්ධිය නිරුද්ධ වෙනවා.

ජරා මරණ දුකට නිමිකරුවෙක් නැති වෙනවා.

මෙබඳු දුක් වූ ස්කන්ධයෝ ඇති කරනවා කියන සිද්ධිය වෙනෙන නෑ. නිරෝධය සාක්ෂාත් වෙනවා.

ඒ සිද්ධාන්තය සිදුවෙන විදියට ස්කන්ධයන්ගේ උදය - වැය බලමින්, සමට කමටහනකින් සිත වඩමින්, ඊට උපකාරී පිණිස ශීලය රකිමින් කටයුතු කළ යුතුයි කියලා කෘත්‍ය ඥානය ලැබෙනවා.

කෘත්‍ය ඥානය ලැබුනහම - මම කිව්වෙ ඥානය කියන එක පිටිවෙත් වුනහම ඒකෙන් තමයි පින්වතුන්ව ක්‍රියා කරවන්නෙ.

- මේ කාරණාව නුවණින් තේරුම් ගන්න -

කෘත්‍ය ඥානයෙන් තමයි සිල් සමාදන් කරවන්නෙ.

කෘත්‍ය ඥානයෙන් තමයි සමාධි භාවනා කරවන්නෙ.

ඇයි ඒ?

නිවන් දකින්න අපි මෙහෙම කළ යුතුයි කියන පිළිතුර ලැබිලා තියෙනවා.

කෘත්‍ය ඥානයෙන් තමයි විදුර්ගනා කරවන්නෙ.

කෘත්‍ය ඥානයෙන් තමයි උදය වැය බලන්නෙ.

සත්‍ය ඥානයෙන් යුක්ත වූ කෙනා අවබෝධයට පත් වීම සඳහා ඔය ටික ඔය විදියට කළ යුතුයි.

මේ විදියට 'ඇත්ත' පිළිබඳ පණිවිඩය හරියටම දැනගෙන යම් කිසි කෙනෙක් ඔය විදියට කළොත් ඒකාන්තයෙන්ම සිදුවන සිද්ධියක් තියෙනවා.

“මට යන්න ඕනෙ නුවරට, මට යන්න ඕනෙ යාපනේට මහත්තයෝ නුවරට යන පාර මොකක්ද? යාපනේට යන පාර මොකක්ද? කියලා පාර අහලා යන්න පටන් ගත්ත අපි නොනැවතී ගියා නම් අනිවාර්යෙන්ම නුවරට හෝ යාපනේට හෝ යන්න ඕන. යන්නෙ පයින් නම් හෙමින් හෙමින් හෝ යාපනේට යනවා. මාගීයෙ යන හැම තන්පරයක් ගානෙම ටික ටික බලාපොරොත්තු සඵල වෙනවා. අකමැති දේ අත හැරෙනවා. කැමති දේ ලැබෙනවා.

ඒ වගේ මේ කෘත්‍ය ඥානයෙන් පින්වතුන් හරියට කරනවා නම් මොහොතක් මොහොතක් ගානෙ නිවන ලං වෙනවා.

යම් දවසක් තියෙනවා කෘත ඥානය.

කළ යුතු දේ කරලා ඉවර කළා.

පින්වතුන් නුවරට හෝ යාපනේට හෝ ගියා.

යාපනේට ගියාම “මං දැන් යාපනේට ආවා. තවත් මම යා යුතු නැහැ. පාර අහගත්තෙ යම් තැනකට යන්නද ඒ තැනට මම ආවා” කියලා නගරයට අතුල් වීමත් සමගම පෙර පසු නැතිවම තමන් ට නුවණ එනවා.

ඒ වගේ මේ ටික අහගත්තට පස්සෙ, අහගත්ත කෙනා මාගීය වඩනවා නම්, කෘත ඥානය කරනවා නම් දුක පිරිසිඳ දැකලා, සමුදය දුරු වෙලා නිරෝධය සාක්ෂාත් කළා, මග වැඩිලා ඉවරයි, කළ යුත්ත කරලා ඉවරයි කියන ඥානය තමන් තුළම ඵලඹ සිටින දවසක් එනවා.

ඒ නිසා මේ ටික දැනගෙන කළොත් ඒකාන්තයෙන් අපිට ඒ ගමනේ අවසානයට ළඟා වෙලා, ළඟාවුනා කියන නුවණ අතුළු කටයුතු කරන්න පුළුවන්. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා සත්‍ය හතර පිළිබඳව ඉස්සෙල්ලාම ඒ සත්‍යය සත්‍යය ආකාරයෙනුත්, ඒකෙ කටයුතු කරන හැටිත්, කටයුතු කරලා ඉවරයි කියන මේ තුන් ඥානය සම්පූර්ණ වුනේ නැති තාක් මම සම්මා සම්බුද්ධයි කියලා ලෝකෙට කිව්වෙ නෑ. මේ ටික සම්පූර්ණ වුන දවසේ මම සම්මා සම්බුද්ධයි කියලා ප්‍රකාශ කළා කියලා.

මම මතක් කරලා, පැහැදිලි කරලා දුන්නේ භාවනා කරන කෙනාටත්, භාවනා ව හොයන හැමෝටමත් හොඳ පණිවිඩයක්. පෞද්ගලික අර්ථ කථනයකින් තොරව ධර්මය තත්වාකාරයෙන් පෙන්වමින්, යන්න ඉස්සෙල්ලා යන තැන දැනගෙන යන්න කියන කාරණාව පෙන්වුවා. අපිට සසර ගමන, සසර දුක නිමා කරගන්න පුළුවන්, ඉස්සෙල්ලාම දුක්බ, සමුදය, නිරෝධ, මාගීයේ සත්‍ය ස්වභාවය තේරුම් ගන්න. ඒ ස්වභාවය තේරුම් ගත්තහම කිරීමේ නුවණ - කෘත්‍ය ඥානය - තමන්ටම ලැබෙනවා. කරන කොට කරන කෙනාට කරලා ඉවරයි කියන නුවණ - කෘත ඥානය - ලැබෙනවා. ඵදාට සියලු සසර දුක්, සසර ගමන අවසන්.

අනන්ත අපරිමාන සංසාරක පින්වතුනි, ඉමක් කොණක්, පරක් තෙරක් නැති මේ සසරේ ඒ මේ අත දිව්වෙ සැරිසැරුවෙ අපි, මේ ධර්මය අහලා පීචිනේට එකතු කරගෙන එහි යෙදුනෙ නැති නිසා. ඉතින් මෙබඳු දහමක් ලැබුන වෙලාවෙදි ඛානිර ලෝකයට ඕනවට වඩා නැඹුරු වෙලා හැමදාම ලෝකය පෝෂණය කරන්නට හදන්න එපා.

තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කරන්නෙ සොහොන වඩන්න එපා කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛ වචනයෙන්ම මම ඔය පින්වතුන්ට මතක් කළොත්, ඇයි ඒ සොහොන වඩනවා කිව්වෙ, සුවඳ විලවුන් ගාලා, සුවඳ සබන් පවුඩර් ගාලා, නාවලා, කවලා, පොවලා මාව හදනවා කියලා, තමන්ව ආරක්ෂා කරනවා කියලා 'මට' ඉන්න ගෙවල් පොරවල්, යාන වාහන දීලා අපහසුවක් නැතුව කය අරගෙන යන්න, අවිට වේලෙන්නෙ නැතුව, වැස්සට තෙමෙන්නෙ නැතුව තියාගන්න වහලයක් ගහලා ගෙවල් හඳුලා ඔය පින්වතුන් 'මම' කියලා රැවටිලා ලෝකෙ කයයි රැක්කෙ.

මේ කය ගෙනිතින් දාන්නෙ සොහොනට නම් පින්වතුන් රැකලා තියෙන්නෙ, උපස්ථාන කරලා තියෙන්නෙ සොහොනට. සොහොනයි වඩලා තියෙන්නෙ. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා සොහොන වඩන්න එපා කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයක් පෙරුම් පුරලා,බොහෝ දුක් විඳලා මේ ධර්මය අවබෝධ කර ගත්තෙ සසර දුක් විඳින ඔබත්,මමත් මේ දුක් සහගත සසරින් එතෙර කරවන්න.

බුදුරජාණන් වහන්සේට අපිව සසර දුකින් එතෙර කරවන්න තිබුන ඕනකමින්, කෝටියෙන් පංගුවක් අපිට තිබුනා නම්, 'අපිව' සසරින් එතෙර කරවන්න, අපි සසරින් එතෙර වෙලා ගොඩක් කල්. බුදුරජාණන් වහන්සේට එව්වර ඕනකමක් තිබුනා අපිව දුකින් මුදවන්න. ඒකයි ඒ කරුණාවන්ත හඳවතට ලෝකයෙ සමාන කරන්න කිසිම උපමාවක් නැත්තෙ.

එබඳු වූ කාරුණික හඳවතකට කරන ප්‍රති උපකාරයක් තමයි, එක එක්කෙනා හරි සසර දුකින් එතෙර කරවන්න නම් ඒ මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේ උත්සාහවත් වුනේ, ඒ අහිංසක බලාපොරොත්තුව ඉෂ්ඨ කරලා දෙන විදියට කටයුතු කරන කෙනෙක් වෙන්න. ඒක තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේට කරන්න පුළුවන් උපරිම ගෞරවය. ඒ විදියට කටයුතු කරලා තමන්ගෙ නිවීම, තමන්ගෙ මිදීම හැමදෙනාම සලස්වා ගන්න. ඒ සඳහා මේ දේශනාව හැමදෙනාටම පාරමිතාවක්ම වේවා!

සියලු දෙනාටම තෙරුවන් සරණයි !